

Hoofdstuk 16 - Vreemde talen ondersteunen

16.1. Inleiding	215
16.2. Woorden, zinnen, ... in een vreemde taal laten voorlezen	217
16.3. Uitspraak van woorden leren en controleren	219
16.4. Woorden vertalen en laten voorlezen	221

16.1. Inleiding

In de klas

Kobe heeft dyslexie en zit in het vijfde leerjaar. Zowel de school als de ouders zijn in het vierde leerjaar gestart met preteaching. Bij leerlingen met dyslexie weet men immers vooraf dat een nieuwe taal leren moeizaam gaat. In de zomervakantie heeft hij op de computer de eerste lessen beluisterd. Bij de start van Frans had hij een kleine voorsprong. Zo startte hij met veel zelfvertrouwen.

Leen is 14 jaar. Engels was “een ramp”. Zelf zei ze: “Ondanks heel lang oefenen, kan ik nog steeds mijn Engelse woordjes niet foutloos schrijven. Dat werkt enorm op mijn zelfvertrouwen en motivatie.” Sinds kort heeft Leen haar boek van Engels digitaal op de computer. Met voorleessoftware beluistert ze de les vooraf. Tijdens het leren kan ze snel op een woord klikken om de uitspraak nog eens te horen. Die vergeet ze immers vaak. Ze controleert ook de spelling door woorden nog eens te laten voorlezen.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau		Probleem	
☐ 4-8 j.	en ook		
☒ 8-10 j.	☒ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige leesproblemen
☒ 10-15 j.	☒ volwassenenonderwijs	Schrijven	helpt de zinsbouw en spelling controleren
☒ 15+		Studeren	helpt door b.v. woordenschat te beluisteren

Compenseert de problemen van leerlingen met dyslexie en dysorthografie.
Voorleessoftware laat toe woorden zelfstandig te beluisteren en in te oefenen.

Wat en hoe?

Voorleessoftware leest teksten (*Word*, gescande teksten, pdf, internet, mails enz.) op de computer hardop voor. De beste programma's hebben ook een degelijke Franse en Engelse stem. Daarnaast ook nog stemmen in andere vreemde talen.

Om de problemen bij vreemde talen te kunnen compenseren moet de software die voorleest:

- voorzien zijn van een degelijke Franse en Engelse stem
- het voorgelezen woord markeren (de markering stuurt de blik en stimuleert meelesen)
- stukjes tekst kunnen lezen (zodat de leerling kan overslaan of herlezen)
- een regelbaar voorleestempo hebben.

Gratis programma's zijn minder geschikt voor het leren van vreemde talen. De uitspraak is onvoldoende duidelijk om goed te beluisteren en te leren.

Hoe werkt het?

Leerboeken en werkblaadjes dienen eerst te worden ingescand. Of als digitaal bestand op de computer te zitten. Toetsen en examens zet je in *Word* of pdf op de computer. Soms moeten de teksten in het programma geladen worden. Dat gaat snel. Bij andere programma's start je *Word* of pdf en gebruik je meteen de balk met voorleesknooppjes.

De leerling stelt de taal in waarin de tekst moet voorgelezen worden. Daarna kan hij laten voorlezen in het Frans, Engels of een andere taal.

Tips voor de coach

Leerlingen met dyslexie hebben ernstige problemen met het leren van de klank-tekenkoppeling bij vreemde talen.

- 👉 Zet *voorleessoftware* in bij preteaching¹ Frans of Engels.
- 👉 Start enkele maanden voor de taal aan bod komt op school.
- 👉 Laat eenvoudige verhaaltjes en de eerste lessen van de methode beluisteren.
- 👉 Laat eerst alleen volgen en daarna ook nazeggen, woord per woord.
- 👉 Later zin per zin en tot slot de tekst meelesen tot de leerling het tempo volgt.
- 👉 Leer de leerling aan de dialogen regelmatig te beluisteren. Bij twijfel over de uitspraak moet hij telkens op het woord klikken.

Leer aan *voorleessoftware* gericht te gebruiken, zowel voorbereidend als tijdens de lessen en tijdens het oefenen.

- 👉 Laten voorlezen:
  - om woorden te herkennen. *Leerlingen met dyslexie horen b.v. "Bonjourcommen tallez vous?" of "Howold areyou"*
  - om de uitspraak van niet gekende woorden te checken tijdens het lezen.
- 👉 Herhaald laten voorlezen:
  - om de uitspraak van woorden te leren: tempo aanvankelijk heel traag - in lettergrepen laten voorlezen - tempo steeds verhogen
  - basiszinnen herhaald laten voorlezen en uit het hoofd laten leren.
- 👉 Actief luisteren: meelesen, tekst uit het hoofd leren, nazeggen
  - om vertrouwd te geraken met de uitspraak
  - om de woordenschat te leren.
- 👉 Zelf geschreven zinnen laten voorlezen:
  - om woordbouw en zinsbouw na te kijken
  - om spelling te controleren.

---

¹ Preteaching is het vooraf behandelen van de leerstof. Het begrip wordt uitgelegd in deel 1, hoofdstuk 3.

16.2. Woorden, zinnen, ... in een vreemde taal laten voorlezen

Dit kan onder meer met Kurzweil 3000

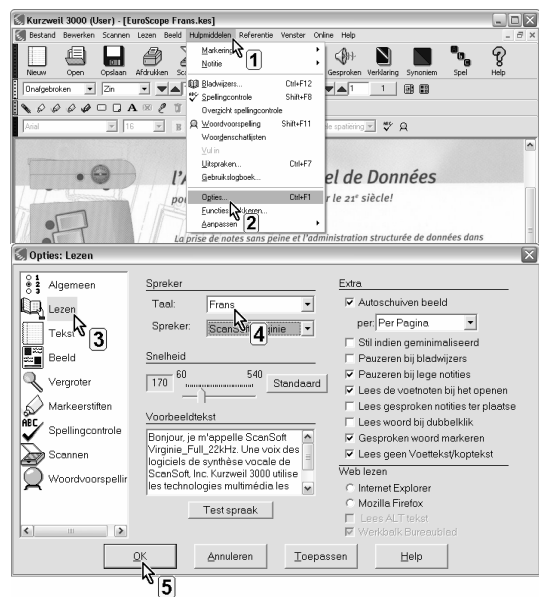
Wat en hoe?

*Kurzweil 3000*¹ leest teksten in het Frans, Engels en andere talen voor. De stemmen klinken heel duidelijk. Handig is dat je in éénzelfde tekst snel kan switchen van taal. In een werkboek staan vaak opdrachten in het Nederlands en tekst in het Frans. Beide vlot laten voorlezen lukt gemakkelijk.

Stappenplan

Kies de juiste taal

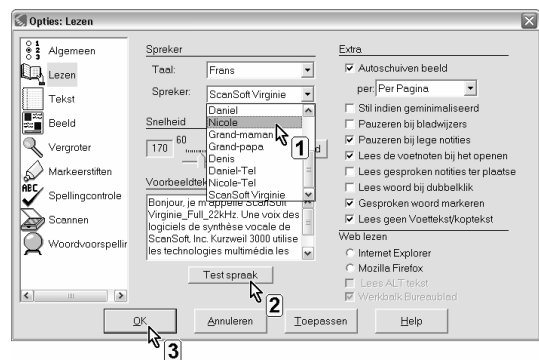
1. Kies menu *Hulpmiddelen*.
2. Klik op *Opties*.
3. Klik op *Lezen*.
4. Klik op ▼ naast *Taal*. Kies de juiste taal.
5. Klik op *OK*.

Kies een stem

Per taal kan je kiezen uit meer stemmen.

1. **Selecteer** een stem.
2. **Klik op Test Spraak**.
Klinkt de stem voor jou niet aangenaam?
Kies dan een andere.
3. **Klik op OK**.

Laat voorlezen

1. **Klik op de leesknop** .

¹ De wegwijzer *Kurzweil 3000* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Plus en min

- + duidelijke, heldere stemmen
  - + 8 talen
  - + dubbele kleurmarkering (woord en zin) tijdens voorlezen
  - + snelheid stem is instelbaar
  - + voorlezen tijdens typen
  - + een andere taal aan geselecteerde tekst koppelen kan; zo wordt een tekst met 2 of meer talen vlot voorgelezen
  - + woordenboeken in alle talen meteen toegankelijk, daarbij wordt meteen in de juiste taal gelezen
- extra pauze tussen woorden tijdens voorlezen is niet mogelijk; zeker bij vreemde talen zou dat handig zijn.

Tips voor de coach

- 👉 Bekijk voor de start van het schooljaar welke digitale boeken en teksten de leerling nodig heeft. Vraag digitale boeken tijdig aan. Zorg voor een coach die teksten tijdig op de computer zet en zorgt voor het scannen indien nodig.

Leer aan het voorlezen ook te gebruiken om:

- 👉 de spelling en zinsbouw te controleren
- 👉 de uitspraak van niet gekende woorden te checken tijdens het lezen
- 👉 de uitspraak van woorden te leren: tempo aanvankelijk heel traag en dan verhogen
- 👉 actief te luisteren: meelesen, tekst uit het hoofd te leren, nazeggen (in de startfase leren van een nieuwe taal).

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau	en ook	Probleem	
4-8 j.			
■ 8-10 j.	■ buitengewoon onderwijs	Lezen	compenseert ernstige problemen
■ 10-15 j.	■ volwassenenonderwijs	Schrijven	helpt om spelling en zinsbouw na te kijken
■ 15+		Studeren	helpt door b.v. woordenschat te beluisteren

Productinfo

Kurzweil 3000

Programma's die hetzelfde kunnen zie matrix
Gratis alternatieven zijn minder geschikt om vreemde talen voor te lezen

Extra functies voor spellen, schrijven en studeren
Prijsklasse € 460 - € 1325
Verdeler Sensotec - www.sensotec.be
Demo aanvragen werkt 30 dagen
Bekijken nee

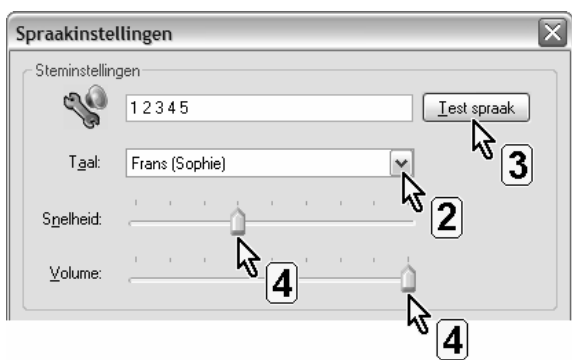

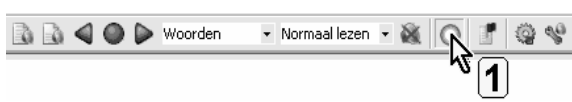
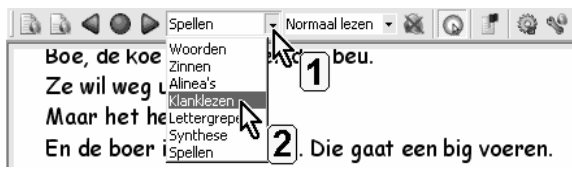
16.3. Uitspraak van woorden leren en controleren

Dit kan onder meer met Sprint en Sprint Plus

Wat en hoe?

*Sprint*¹ leest Frans. *Sprint Plus* leest ook Engels en Duits. De stemmen zijn van zeer goede kwaliteit. Je hoort duidelijk de correcte uitspraak. *Sprint* kan ook klanken en lettergrepen voorlezen. Dat is handig bij het leren van een nieuwe taal. Met één klik kan een afzonderlijk woord voorgelezen worden. Zo kan een leerling snel de uitspraak van een moeilijk woord beluisteren of controleren.

Stappenplan

<p>Kies de juiste taal</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op . 2. Klik op ▼ naast Taal. Kies de juiste taal. 3. Beluister de stem met de knop <i>Test spraak</i>. 4. Pas aan indien nodig:<ol style="list-style-type: none"> a. het volume b. de snelheid van lezen.	
<p>Lees een woord met Klik en Lees</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik eerst op . 2. Klik dan op een woord in de tekst. 3. <i>Sprint</i> leest het woord. <p>Je kan de <i>Klik en lees-knop</i> uitzetten door nog eens op de knop te drukken.</p>	
<p>Lees een klank, lettergreep, woord of zin</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op ▼ naast Leeseenheid. 2. Kies hoe je wil laten voorlezen:<ol style="list-style-type: none"> a. spellen: letter per letter b. lettergreep c. woord d. zin e. alinea's.	

¹ De wegwijzer *Sprint* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Plus en min

- + duidelijke, heldere stemmen
- + *Sprint*: Nederlands en Frans, *Sprint Plus*: ook Engels
- + woorden en/of zinnen lichten op in een kleur tijdens het lezen
- + leest voor tijdens typen
- + snelheid stem is instelbaar
- + pauze tussen woorden en zinnen is instelbaar
- + *klik en lees*-knop laat toe een moeilijk woord of een moeilijke zin te lezen met één klik
- + de pdf-module laat toe werkbladen Frans en Engels in te vullen en het ingevulde ook te laten voorlezen
- leenwoorden in de vreemde taal worden soms fout uitgesproken (correctie is wel mogelijk)

Tips voor de coach

- ☞ Bekijk voor de start van het schooljaar welke digitale boeken en teksten de leerling nodig heeft. Vraag digitale boeken tijdig aan. Zorg voor een coach die teksten tijdig op de computer zet en zorgt voor het scannen indien nodig.

Leer aan tijdens de startfase en bij nieuwe woorden:

- ☞ de uitspraak van woorden herhaald te laten voorlezen: tempo aanvankelijk heel traag en dan verhogen
- ☞ in lettergrepen te laten voorlezen - tempo steeds verhogen
- ☞ basiswoorden en basiszinnen herhaald te laten voorlezen en uit het hoofd te laten leren
- ☞ actief te luisteren: meelezen, tekst uit het hoofd leren, nazeggen.

Leer aan het voorlezen ook te gebruiken om:

- ☞ de spelling en zinsbouw te controleren.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau	Probleem
☐ 4-8 j. en ook	
☒ 8-10 j. ☒ buitengewoon onderwijs	Lezen compenseert ernstige problemen, helpt bij matige
☒ 10-15 j. ☒ volwassenenonderwijs	Schrijven helpt om spelling en zinsbouw na te kijken
☒ 15+	Studeren helpt door b.v. uitspraak en te leren woorden te beluisteren

Productinfo

Sprint en *Sprint Plus*

Programma's die hetzelfde kunnen Gratis alternatieven

ja, zie matrix
veel beperkter en stemmen van minder goede kwaliteit

Extra functies

Prijsklasse

Verdeler

Demo aanvragen

Bekijken

voor spellen, schrijven en studeren
€ 300 - € 400
Technologie en integratie - www.tni.be
werkt 30 dagen
demo-filmpje op www.tni.be

16.4. Woorden vertalen en laten voorlezen

Dit kan onder meer met Kurzweil 3000

Wat en hoe?

In *Kurzweil 3000*¹ zitten woordenboeken in 6 talen. Die hoeven dus niet afzonderlijk te worden aangeschaft. Een woord in een tekst vertalen kan met één knop. Een extra venster met de vertaling verschijnt. *Kurzweil 3000* leest de vertaling meteen in de juiste taal.

Stappenplan

<p>Kies het juiste woordenboek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op Referentie. 2. Klik op Selecteer woordenboek. 3. Kies een woordenboek.	
<p>Vertaal een woord</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Plaats de cursor op het woord dat je wil vertalen. 2. Klik op de knop Verklaring. <p>Een venster met de vertaling opent.</p>	
<p>Laat voorlezen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klik op de leesknop . <p>Het programma leest alle tekst in het venster in de juiste taal voor.</p>	

Zoek een woord op dat NIET in de tekst staat

1. **Klik op Referentie.**
2. **Kies Woord dat ik intik opzoeken.**
3. **Tik het woord in** dat je wilt opzoeken.
4. **Klik op de knop definitie.**

¹ De wegwijzer *Kurzweil 3000* vind je verder in deel 4, hoofdstuk 19. Die legt stap voor stap uit wat het programma kan.

Plus en min

- + 26 woordenboeken in alle talen meteen toegankelijk, daarbij wordt vanzelf in de juiste taal gelezen
- + woorden zijn makkelijk op te zoeken tijdens het typen of laten voorlezen van tekst
- + kan ook een woord opzoeken dat niet in de tekst staat
- + woordenboeken uitschakelen kan, bijvoorbeeld bij toetsen en examens
- als je op de knop *Verklaring* klikt, is het gebruikte woordenboek niet zichtbaar in de werkbalk
- de tekst in het venster met de vertaling kan je niet vergroten

Tips voor de coach

- 👉 Bekijk samen met de leerling welke woordenboeken hij best gebruikt.
- 👉 Woordenboeken kunnen uitgeschakeld worden. Dat is handig bij examens.

Doelgroep voor deze toepassing

Niveau	Probleem
☐ 4-8 j. en ook	
☒ 8-10 j. ■ buitengewoon onderwijs	Lezen helpt om woorden op te zoeken tijdens het lezen
☒ 10-15 j. ■ volwassenenonderwijs	Schrijven helpt bij het schrijven en nakijken van woorden
☒ 15+	Studeren helpt bij studeren van vreemde talen

Productinfo

Kurzweil 3000

Programma's die hetzelfde kunnen	zie matrix
Extra functies	voor spellen, schrijven en studeren
Prijsklasse	€ 460 - € 1325
Verdeler	Sensotec - www.sensotec.be
Demo aanvragen	werkt 30 dagen